

TYRIMO KOMPLEKSIŠKUMO REIKŠMĖ IDENTIFIKUOJANT ĮRANKĮ KŪNO SUŽALOJIMŲ IR DRABUŽIŲ PAŽEIDIMŲ EKSPERTIZIŲ METU

Doktorantė Jurgita Varnaitė

Lietuvos teisės universitetas, Teisės fakultetas, Kriminalistikos katedra
Ateities g. 20, 2057 Vilnius
Telefonas 2 714 528
Elektroninis paštas krk@ltu.lt

Ramunė Sitenė

Lietuvos teisės universitetas, Teismo medicinos institutas
S. Žukausko g. 12, 2042 Vilnius
Telefonas 2 788 513
Elektroninis paštas medkrim@delfi.lt

Pateikta 2003 m. liepos 14 d.

Parengta spausdinti 2003 m. rugsėjo 30 d.

Recenzavo Lietuvos teisės universiteto mokslo prorektorius profesorius dr. Vidmantas Egidijus Kurapka ir Lietuvos teisės universiteto Teismo medicinos instituto medicinos kriminalistikos laboratorijos mokslo darbuotojas dr. Algirdas Zakaras

S a n t r a u k a

Pagal Lietuvoje nuo seno įsigaliojusį tarpžinybinį pasiskirstymą Teismo medicinos instituto medicinos kriminalistikos laboratorijoje drabužių mechaniniai pažeidimai tiriami tais atvejais, kai kartu tiriami nukentėjusiojo kūno sužalojimai. Mechaninių drabužių pažeidimų tyrimo metodai aprašyti teismo medicinos literatūroje. Teismo medicinos ekspertai parengti tirti drabužių pažeidimus, todėl laboratorijos praktikoje būtent jie tyrė kūno sužalojimus ir drabužių pažeidimus.

Kompleksinis tyrimas leidžia palyginti, kaip įrankių savybes atspindintys požymiai užsifiksuoja drabužiuose ir odos žaizdose.

Straipsnyje išdėstyti per trejus metus laboratorijoje atliktų tyrimų analizės duomenys. Jie rodo, kad kūno sužalojimuose užsifiksuojantys įrankio konstrukcijos savybes atspindintys morfologiniai požymiai dažnai yra informatyvesni, labiau tinka lyginamajam tyrimui ir įrankiui nustatyti nei drabužių pažeidimų požymiai. Išskirta grupė atvejų, kai drabužių pažeidimuose ir kūno sužalojimuose užsifiksavusių požymių informacinė vertė buvo vienoda. Kai kuriais atvejais tiriant drabužių pažeidimus buvo gauta tokios informacijos apie įrankį, kokios negauta iš žaizdų, ir tai turėjo lemiamos reikšmės sprendžiant apie kūno sužalojimus ir drabužių pažeidimus padariusio įrankio savybes.

Mūsų manymu, kompleksinis drabužių pažeidimų ir kūno sužalojimų tyrimas yra visavertiškesnis, nes jis pagrįstas drabužių pažeidimų ir kūno sužalojimų požymių visumos vertinimu.

Ivadas

1997–2001 metais Lietuvos teisės universiteto Teismo medicinos institute tiriant nužudymų bylas atliktos 1 839 ekspertizės. 549 atvejais nužudyta duriamaisiais-pjaunamaisiais įrankiais. Tai sudaro 31,8 procento visų nužudymų. Iš to galima daryti išvadą, kad atliekant ekspertizes nusikaltimų, susijusių su pasikėsinimu į žmogų, duriamųjų-pjaunamųjų įrankių identifikacija, identifikacijos tyrimo metodikos tobulinimas, ypač identifikacijos galimybių išplėtimo klausimas yra vienas aktualiausių teismo medicinos praktikoje. Atliekant šias ekspertizes tiriamos ne tik odos žaizdos, bet ir drabužiai, kuriuos žmogus vilkėjo nužudymo metu. 1997–2001 metais medicinos kriminalistikos laboratorijoje buvo atlikta 1421 ekspertizė ir tyrimai. Iš jų durtinių-pjautinių sužalojimų ir drabužių pažeidimų ekspertizių buvo 223, tai sudarė 15,7 proc. visų ekspertizių ir tyrimų. Atliekant šias ekspertizes kiekvienu atveju buvo tirta nuo 1 iki 10 drabužių.

Lietuvos teisės universiteto Teismo medicinos instituto medicinos kriminalistikos laboratorijoje tiriant durtinius-pjautinius sužalojimus kartu tiriami ir drabužių pažeidimai, o kai pažeidžiant drabužius kūnas nesužalojamas, drabužių pažeidimai tiriami Lietuvos teismo ekspertizės centre. Praktikoje pasitaiko atveju, kai suabejojama dėl teismo medicinos ekspertų kompetencijos tirti drabužių pažeidimus, tačiau tokia praktika Teismo medicinos institute (Valstybinėje teismo medicinos tarnyboje) buvo daugelį metų. Kai tyrimą atlieka tas pats ekspertas, jis turi galimybę palyginti, kaip duriamųjų-pjaunamųjų įrankių savybės užsifiksavo (atsispindėjo) žaizdų ir drabužių pažeidimų morfologiniuose požymiuose. Ekspertui svarbiausia išskirti (atpažinti) požymius, juos tinkamai įvertinti, pagal juos prognozuoti sužalojimus ir pažeidimus padariusio duriamojo-pjaunamojo įrankio savybes. Atliekant tyrimą, lyginant tiriamus ir eksperimentinius pažeidimus svarbu tinkamai įvertinti juose užsifiksavusius požymius.

Šiuo metu Lietuvos teisės universiteto Teismo medicinos instituto medicinos kriminalistikos laboratorijoje drabužių pažeidimus tiria trasologijos ekspertas, o sužalojimus – teismo medicinos ekspertas. Ekspertizės daromos kompleksine tvarka. Atliekdami ekspertizes tokia tvarka, ekspertai dirba visai kitokioje informacijos terpėje nei trasologijos ekspertai, dirbdami atskirai, t. y. drabužių pažeidimus tirdami atskirai nuo kūno sužalojimų. Atliekdamas kompleksines medicinines-trasologines ekspertizes trasologijos ekspertas turėdamas jį dominančią informaciją, t. y. kokių kampu duriamasis-pjaunamasis įrankis smigo į nukentėjusiojo kūną, kaip giliai buvo panirusi geležtė, šią informaciją vykstant tyrimui papildo sužalojimo tyrimo duomenimis. Taip tyrimo proceso metu medikas ir trasologas keičiasi informacija, o tai labai praplečia visą informacijos apimtį ir naudinga tiek vienos, tiek kitos srities specialistui. Tais atvejais, kai žaizdos apdorojamos chirurgiškai, jas padariusio įrankio požymių nelieka. Tada identifikuojant duriamąjį-pjaunamąjį įrankį drabužių pažeidimų tyrimas tampa svarbiausias tyrimo objektas.

Lietuvos teisės universiteto Teismo medicinos kriminalistikos laboratorijoje atliekamos ekspertizės, kurių metu tiriamos odos žaizdos ir drabužių pažeidimai, apima tarsi „mažąjį kompleksą“. Trasologas ir teismo medicinos ekspertas ekspertizės objektus tiria glaudžiai bendradarbiaudami, taikydami integracinį kompleksinio tyrimo metodą, panaudodami tam tikrų mokslo šakų (medicinos ir kriminalistikos) žinias. Kompleksinis tyrimas gali būti praplečiamas kitais tyrimo metodais, t. y. tais, kurių išvados formuluojamos pagal kito lygio požymius: ant įrankio randamus kraujo pėdsakus, pluošto pavyzdžius, kraujo pėdsakų susidarymo mechanizmą ir kitus klausimus. Vertinti galutinius tokio išplėsto kompleksinio tyrimo, sąlygiškai pavadinto „didžiuoju kompleksu“, rezultatus problemiška, nes tai susiję su kompetencija. Praktikoje šiuo metu jis paliktas vertinti bylos tyrimą atliekantiems subjektams.

Apie odos žaizdų ir drabužių pažeidimų tyrimą rašė dr. A. Zakaras ir B. Laskauskienė. Išleista teismo medikų S. Kustanovičiaus, Ch. M. Tacho-Godi (X. M. Тахо-Годи), B. A. Kariakino ir kt. darbų. Durtiniai-pjautiniai drabužių pažeidimai šiuolaikinių kriminalistų-trasologų beveik nenagrinėjami.

Straipsnio tikslas – nustatyti:

- 1) Kokios išvados buvo pateiktos atlikus ekspertizes, kurių metu tirtos durtinės-pjautinės odos žaizdos ir drabužių pažeidimai?
- 2) Kokią įtaką išvados formulavimui turėjo atskirai vertinami žaizdų ir drabužių pažeidimų požymiai ir kokią – požymių visumos vertinimas?
- 3) Kaip to paties duriamojo-pjaunamojo įrankio savybės užsifikuodavo odos žaizdose ir skirtingų rūšių (audeklo ir trikotažo) drabužių pažeidimuose?

Analizuodami surinktus duomenis neišryškinome kai kurių morfologinių požymių. Mūsų manymu, vienodos vertės tiek odos žaizdų, tiek drabužių pažeidimų požymis yra ilgio matmuo, nes tiek drabužio pažeidimas, tiek odos žaizda yra padaromi vienu metu, toks pats yra ir padarymo mechanizmas bei žaizdų ir pažeidimų ilgiai. Tais atvejais, kai pažeidimų ir žaizdų ilgiai skyrėsi, skirtumai buvo aiškinami skirtingu padarymo mechanizmu (per drabužio medžiagos klostę; padaryti aiškesniu pjovimo būdu ir pan.) arba drabužio audinio savybėmis. Taip pat nepabrėžėme įrankio veikliosios dalies ašmenų poveikio drabužių pažeidimams. Į šį požymį ekspertizių metu dažniausiai būdavo atsižvelgiama tik nustatant bendrąsias įrankio savybes, pažeidimų padarymo mechanizmą, įrankio geležtės padėtį kūno atžvilgiu. Be to, šis požymis labai priklauso nuo padarymo mechanizmo: geležtės padėties, geležtės polinkio laipsnio link ašmenų ar penties, drabužių audinių savybių, drabužių paslankumo vienas kito atžvilgiu, kelių drabužių sluoksnių buvimo.

Metodika

Odos žaizdų ir drabužių pažeidimai tiriami pasitelkiant vizualinį ir mikroskopinį tyrimo metodus, mikrometriją, aprašomąjį, eksperimentinį ir lyginamąjį, analizės ir sintezės metodus. Ekspertų uždavinių sprendimo etapai ir metodai aptariami teismo medicinos ir kriminalistikos literatūroje [16, p. 88–93].

Tyrimas pradedamas nustatant žaizdų ir drabužių pažeidimų morfologinius požymius, jie atspindi žaizdų ir drabužių pažeidimus padariusių įrankių savybes. Todėl ekspertas, įvertinęs požymių visumą, gali prognozuoti, kokių savybių įrankiu padaryta odos žaizda ir drabužių pažeidimas.

Tuomet tiriami įrankiai, nustatomos jų konstrukcijos savybės, leidžiančios priskirti įrankius platesnei arba siauresnei grupei. Taip pat nustatomos ir svarbią reikšmę įrankio identifikacijai turinčios eksploatacijos metu įrankio įgytos savybės. Tačiau identifikacijai šios savybės bus tinkamos tik tuomet, kai jos odos žaizdose ir drabužių pažeidimuose paliks nuolatinius, pasikartojančius požymius, fiksuojamus eksperimentinio tyrimo metu.

Ištyrus pateiktų duriamųjų-pjaunamųjų įrankių savybes, jos lyginamos su prognozuotomis įrankio savybėmis. Šiame etape galima diferenciacija įrankių, kurių konstrukcijos savybės iš esmės skiriasi nuo prognozuotųjų. Pateikiama kategoriška išvada, kad tiriamos žaizdos ir pažeidimai padaryti ne tiriamuoju peiliu. Įvertinus odos žaizdų ir drabužių pažeidimų ilgį įrankiai atmetami pagal didžiausią panirusios geležtės dalies plotį. Įrankiai, turintys trumpesnę geležtę, atmetami geležtės ilgį lyginant su sužalojimo kanalo gyliu. Taip pat atmetami neturintys smaigalio (jie tada veikia kaip kertamieji-pjaunamieji įrankiai) ir kitų konstrukcijos požymių turintys įrankiai. Toliau atliekamas neatmestųjų įrankių eksperimentinis ir lyginamasis tyrimas.

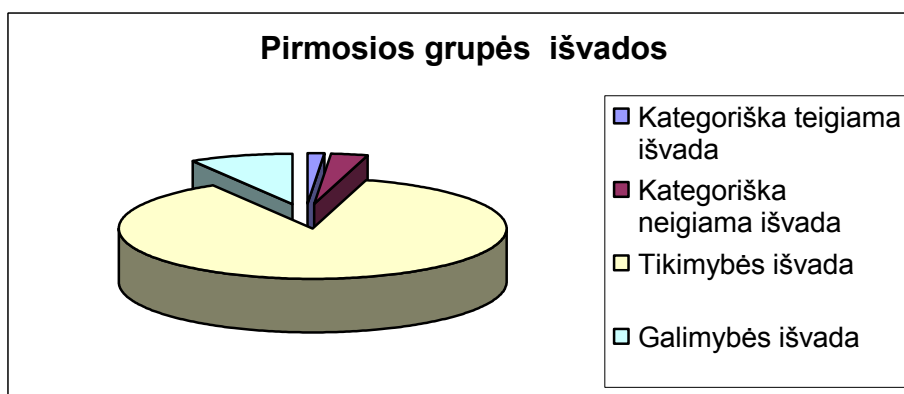
Mūsų atlikti tyrimai rodo, kad didžiausią identifikacinę vertę turi įrankio smaigalio ir įrankio bukojo krašto odos žaizdose ir drabužių pažeidimuose paliekami morfologiniai požymiai. Tos pačios konstrukcijos peilių smaigaliai eksploatuojant kinta, „atbunka“, deformuojasi. Jeigu peilių smaigaliai aštrūs, nereiškia, kad jie veiks vienodai – čia turi įtakos ir tokie veiksniai kaip smaigalio geometrinė forma, simetriškumas ar asimetriškumas, užgalandimo kampas ir panašiai. Tas pats pasakytina ir apie bukus smaigalius. Įrankio bukojo krašto briaunos eksploatacijos metu taip pat kinta: nevienodai užsiapvalina, atsiranda deformacijų – defektų. Jų poveikis priklauso nuo penties storio.

Išanalizavome per trejus metus atliktą 121 ekspertizę. Jų metu buvo tirtos odos žaizdos ir drabužių pažeidimai. Šešiasdešimt devynių ekspertizių metu tyrimui buvo pateiktas tik vienas peilis; penkiasdešimties ekspertizių metu buvo pateikti du ir daugiau peilių (8–13 pei-

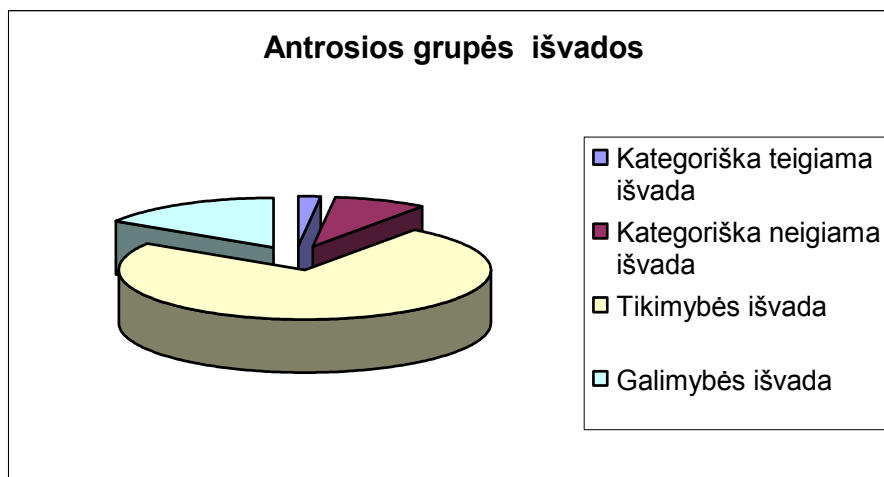
lių). Tarp abiejų grupių išvadų daugiausiai buvo tikimybės: grupėje, kurioje tyrimui pateiktas vienas peilis (pirmoje) – 86,9 proc., antroje grupėje, kurioje peilių pateikta du ir daugiau, – 74 proc. Ekspertizijų išvadų skaičius pateiktas 1 lentelėje ir 1 bei 2 grafikuose.

1 lentelė. Ekspertų išvadų pasiskirstymas

	Kategoriška teigiama išvada	Kategoriška neigiama išvada	Tikimybės išvada	Galimybės išvada
Pirma grupė	1 kartą	2 kartus	60 kartų	6 kartus
Antra grupė	1 kartą	4 kartus	37 kartus	8 kartus

1 grafikas. Pirmosios grupės išvados

2 grafikas. Antrosios grupės išvados

Kategoriškos teigiamos išvados pateiktos pagal žaizdose užsifiksavusių siauros grupinės priklausomybės požymių visumą, kuri eksperimentinio ir lyginamojo tyrimo metu įvertinta kaip individualias įrankio savybes atspindinti požymių visuma. Minėtųjų ekspertizių metu drabužių pažeidimuose užsifiksavę morfologiniai požymiai buvo grupinės priklausomybės (vienos ekspertizės metu drabužių audekle buvo užsifiksavę grupinės priklausomybės požymiai, o trikotaže – tik patys bendrieji, rūšiniai, kitos ekspertizės metu drabužio trikotaže buvo užsifiksavę grupinės priklausomybės morfologiniai požymiai) ir eksperimentinio bei lyginamojo tyrimo metu požymių visuma nebuvo įvertinta kaip individualios ar bent kiek siauresnės grupinės priklausomybės įrankio savybes atspindinčių morfologinių požymių visuma.

Ekspertizės, kurių metu padarytos tikimybės išvados, išsiskyrė į dvi grupes:

1) Pirmoje grupėje tiek odos žaizdose, tiek drabužių pažeidimuose (bent viename iš drabužių sluoksnių) užsifiksavo grupinės priklausomybės morfologiniai požymiai, kurie atliekant lyginamąjį tyrimą buvo vienodai informatyvūs ir turėjo vienodą įtaką išvados formulavimui. Šios ekspertizės sudarė 84,5 proc. visų ekspertizių, kurių metu buvo pateiktos tikimybės išvados.

Šioje grupėje tyrimui pateikti įrankiai turėjo buką smaigalį, aiškias penties briaunas. Kai kuriais atvejais smaigalio ar smaigalio zonos ašmenys buvo deformuoti, penties briaunos turėjo keterėlių pavidalo deformacijų.

2) Antroje grupėje tikimybės išvada padaryta pagal odos žaizdose užsifiksavusių morfologinius požymius, o drabužių pažeidimuose buvo užsifiksavę tik rūšinės priklausomybės morfologiniai požymiai. Šiais atvejais pentis neturėjo aiškių briaunų arba buvo labai plona (iki 0,4 mm). Į tai, ar pentis turėjo briaunas ar ne, nebuvo atsižvelgiama, ypač, kai pažeidimų buvo drabužiuose, pasiūtuose iš trikotažinio audinio.

Galimybės išvados buvo pateiktos atlikus tas ekspertizes, kurių metu odos žaizdose ir drabužių pažeidimuose užsifiksavusių požymių visuma įvertinta kaip plačios grupinės priklausomybės (tam tikrais atvejais drabužių pažeidimuose – rūšinės priklausomybės). Mes sutinkame su G. Juodkaitės-Granskienės nuomone, kad tikimybės ir galimybės išvados yra probleminės [p. 18]. Kai informacijos nepakanka tikimybės išvadai duoti, formuluojama galimybės išvada. Autoriai diskutuoja apie tikimybės išvadų gradaciją (G. Juodkaitė-Granskienė [3, p. 22]), kalba, kad atliekant identifikacinius tyrimus galimybės išvadų neturėtų būti (E. Kurapka, A. Zakaras [7, p. 40], G. Juodkaitė-Granskienė [3, p. 18]). Mūsų nagrinėtoje medžiagoje galimybės išvados užima tarsi paribio vietą tarp tikimybės išvados ir išvados „negalima nustatyti“. Nustatoma požymių visuma priklauso pernelyg plačiai grupei, kad ekspertas pateiktų tikimybės išvadą. Tačiau ji sudaro kiek daugiau nei rūšinės priklausomybės informacinį lauką. Ekspertas dėl savo įsitikinimų nelinkęs atsisakyti spręsti konkretaus įrankio panaudojimo galimybės. Jis tarsi mato šios išvados alternatyvą – toks sužalojimas ir pažeidimas negali būti padarytas kitokių konstrukcinių savybių peilio geležte, ir daro išvadą – toks sužalojimas ir pažeidimas padarytas tik tokių savybių peilio geležte, kokios prognozuotos tyrimo metu, nors šios savybės ir yra tik grupinės priklausomybės ir netinka konkretaus įrankio identifikacijai. Informaciją, nustatytą „mažojo komplekso“ metu, gali papildyti kiti metodai, pavyzdžiui, atliktas „didysis“ kompleksinis tyrimas: pluoštų, kraujo pėdsakų tyrimas, situacinių ryšių, nustatančių objektų tarpusavio sąveikos procesą (mechanizmą ir sąlygas), nustatymas [14, p. 37-42].

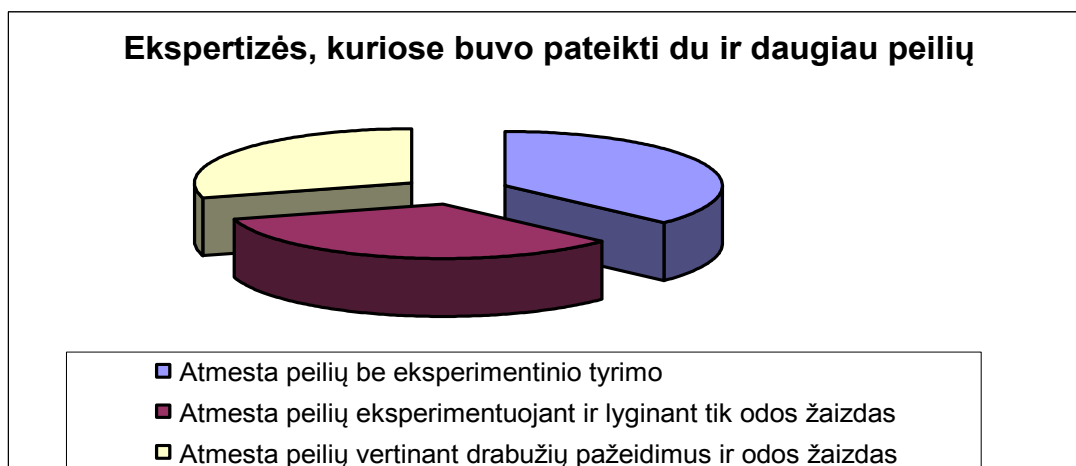
Tokios išvadų formulavimo taktikos laikomasi Rusijos Federacijos teismo medicinos tarnybose. S. Abramovas, V. Tomilinas ir bendraautorai teigia, kad bendrųjų (grupinių) požymių nesutapimas peilį leidžia atmesti. Šių požymių sutapimas neatmeta tik sužalojimo padarymo tirama geležte, kaip ir bet kuria kita tokias pat savybes turinčia geležte, galimybės [14, p. 96].

Mūsų analizuotoje medžiagoje prie galimybės buvo priskirtos ir tokios ekspertizės (1–2 per metus), kurių išvada formuluojama taip: „negalima išskirti, kuriuo iš pateiktų peilių galėjo būti padarytas pažeidimas ir sužalojimas, kadangi eksperimentinio tyrimo metu nenustatyta esminių skirtumų tarp sužalojimų ir pažeidimų, padarytų konkrečiais peiliais, o sutampančių požymių visuma yra grupinės priklausomybės lygio“.

Ekspertizės, kurių išvados kategoriškai neigiamos, sudaro palyginti nedidelį procentą. Tai tie atvejai, kai lyginamojo tyrimo metu nustatomi esminiai skirtingi tiriamųjų ir eksperimentinių odos žaizdų ir drabužių pažeidimų požymiai. Skirtumai yra nulemti skirtingų įrankių konstrukcijos savybių. Tačiau ekspertizių, kurių metu tirti du ir daugiau peilių, įrankių atžvilgiu kategoriškų neigiamų išvadų yra kur kas daugiau. Mūsų analizuojamų ekspertizių metu iš pateiktų 183 peilių „atmesta“ 122 peiliai, t. y. 66,7 proc.:

- 1) 45 peiliai atmesti be eksperimentinio ir lyginamojo tyrimo, tik įvertinus morfologinius odos žaizdų ir drabužių pažeidimų požymius ir pateikto tyrimui įrankio savybes.
- 2) 41 peilis atmestas eksperimentuojant ir lyginant tik odos žaizdų morfologinius požymius. Vertėtų paaiškinti, kad eksperimentinis tyrimas visada pradedamas nuo odos žaizdų.
- 3) 36 peiliai atmesti eksperimentuojant ir lyginant tiek odos žaizdų, tiek drabužių pažeidimų morfologinius požymius. Ši grupė sudaro 19,7 proc. visų atmestų peilių skaičiaus ir mums svarbi tuo, kad parodo tą dalį analizuojamos medžiagos atveju, kuriuose odos žaizdose ir drabužiuose užsifiksavusių morfologinių požymių lyginamoji ir identifikacinė vertė buvo vienodai reikšminga. Tai iliustruoja 3 grafikas.

Nors odos žaizdose užsifiksuojantys morfologiniai požymiai informatyvesni, dažniausiai tinkami grupinei įrankio identifikacijai, pateikiame pavyzdžių, kai drabužių pažeidimuose užsifiksavę morfologiniai požymiai buvo lygiaverčiai pateikiant išvadą duriamųjų-pjaunamųjų įrankių atžvilgiu. Vienos ekspertizės metu nustatyta, kad dviejų žmonių sužalojimai padaryti duriamuoju-pjaunamuoju įrankiu. Iš drabužių pažeidimų išsiskyrė odinio diržo pažeidimai ir storo tankaus paltinės medžiagos sijono pažeidimas. Juose gerai fiksavosi įrankio konstrukcines savybes atspindintys požymiai. Eksperimentinio ir lyginamojo tyrimo metu, lyginant tiriamąsias odos žaizdas ir drabužių pažeidimus su eksperimentinėmis odos žaizdomis ir drabužių pažeidimais tyrimui pateiktu peiliu, jis buvo atmestas. Kitų dviejų ekspertizių metu pagal odos žaizdų ir drabužių pažeidimų morfologinius požymius nustatyta, kad buvo panaudoti du skirtingi peiliai. Vienos ekspertizės metu tyrimui pateikti peiliai buvo atmesti. Atlikus kitą ekspertizę, nors morfologiniai požymiai odos žaizdose ir drabužių pažeidimuose buvo grupinės priklausomybės ir nustatyta, kad jie padaryti dviem skirtingais duriamaisiais-pjaunamaisiais įrankiais, eksperimentiniai odos žaizdos ir drabužių pažeidimai tyrimui pateiktais peiliais iš esmės nesiskyrė. T. y. nebuvo galima išskirti nė vieno iš tyrimui pateiktų peilių – abiejų peilių konstrukcinės savybės buvo panašios.

3 grafikas **Ekspertizės, kuriose buvo pateikti du ir daugiau peilių**

Drabužių pažeidimų vertę gerai iliustruoja toks pavyzdys. Ekspertizės metu buvo pateikta apdegusio nužudytojo odos žaizdos ir drabužiai, turintys pažeidimų. Dalis pažeistų drabužių buvo nepalieti liepsnos. Dalis tiriamųjų odos žaizdų buvo deformuotos ir netiko morfologinių požymių vertinimui ir įrankio identifikacijai. Remiantis drabužių pažeidimų morfologiniais požymiais buvo nustatyta, kad jie padaryti dviem skirtingais duriamaisiais-pjaunamaisiais įrankiais, taip pat kad vienas iš pažeidimų galėjo būti padarytas nulaužta duriamojo-pjaunamojo įrankio geležte. Vėliau paaiškėjo, kad iš tikrųjų peilis badant nukentėjusiojo kūną nulūžo, atsirėmęs į vieną iš kaulų. Nusikaltėlis toliau nukentėjusįjį badė kitu peiliu.

Apibendrinant nagrinėtų ekspertizių analizės duomenis, galima pasakyti, kad tyrimai, kurių metu gauti duomenys vertinami kompleksiskai, pateikia daugiau informacijos. Panaudojus sudėtinę informaciją padidėja identifikacijos galimybės, todėl kompleksinis tyrimas daug vertingesnis už atskirų tyrimų atlikimą ir išvadų surašymą. Tada nusikaltimus tiriantys subjektai turėtų galimybę jas skirtingai vertinti ir tai juos klaidintų. Kad būtų sėkmingiau, su didesne tikimybe atliekama grupinė arba individuali įrankio identifikacija, darant ekspertizės svarbu kompleksiskai įvertinti tiek odos žaizdų, tiek drabužių pažeidimų morfologinių požymių visumą.

Išvados

1. Ekspertizių, kurių metu tirti durtiniai-pjautiniai sužalojimai ir drabužių pažeidimai, išvados daugiausiai yra tikimybės išvados.

2. Praktika rodo, kad drabužių pažeidimuose užsifiksavusi informacija apie duriamojo-pjaunamojo įrankio savybes dažnai būna lygiavertė žaizdose užsifiksavusiai (atsispindėjusiai) informacijai, o kartais duoda ir papildomos, lemiančios ekspertizės išvados apie pateiktą duriamąjį-pjaunamąjį įrankį formuluotę, informacijos.

3. Drabužių pažeidimuose užsifiksuojančių morfologinių požymių informacinė vertė priklauso nuo drabužio, iš kurio jis pasiūtas, audinio (trikotažas ar audeklas, jo tankumas ir kt. savybės), nuo duriamojo-pjaunamojo įrankio savybių.

4. Kad būtų sėkmingiau, su didesne tikimybe atliekama grupinė arba individuali įrankio identifikacija, darant ekspertizės svarbu kompleksiskai įvertinti tiek odos žaizdų, tiek drabužių pažeidimų morfologinių požymių visumą.

LITERATŪRA

1. **Danisevičius P.** Pagrindiniai trasologijos klausimai. – Vilnius, 1967.
2. **Garmus A., Kurapka E., Cèpla A.** Teismo medicina. – Vilnius, 2000.
3. **Juodkaitė-Granskienė G.** Teismo ekspertizės išvadų formulavimas ir vertinimas. Daktaro disertacijos santrauka. – Vilnius, 2003.
4. **Pošiūnas P.** Lietuvos teismo ekspertizės instituto veiklos apžvalga ir perspektyvos // Kriminalistikos ir teismo ekspertizės problemos. Mokslo darbų rinkinys. – Vilnius, 1996.
5. **Pošiūnas P.** Kriminalistinės ekspertizės. – Vilnius: LTEI, 1997.
6. **Trasologinė ekspertizė** (skyrimas ir medžiagos ruošimas). Metodinės rekomendacijos. – Vilnius: LTEC, 2001.
7. **Zakaras A., Kurapka E.** Apie išvadų formulavimą teismo medicinos ekspertizėse // Teismo ekspertizių skyrimo ir darymo klausimai. Informacija Nr. 16. – Vilnius: Lietuvos Respublikos teismo ekspertizės institutas, 1991.
8. **Encyclopedia of Forensic Sciences / Jay a Siegel.** – Academic press, 2000.
9. **Белкина Р. С.** Криминалистика: проблемы сегодняшнего дня. – Москва, 2001.
10. **Закарас А. П., Ласкаускене Б. И.** Возможности идентификации колюще-режущих орудий при комплексном исследовании // НИИСЭ МЮ Литовская ССР Информационное письмо. – Вильнюс. 1984. Но. 9.
11. **Иванов И. Н.** Морфология следа острия колющережущих орудий в колоторезанных повреждениях. Автореферат. – Ленинград, 1991.

12. **Комаров П. П.** Материалы к определению вида и особенностей клинка колющережущего орудия по характеру повреждений материалов одежды и кожи человека. Автореферат. – Москва, 1979.
13. **Кустанович С. Д.** Исследование повреждений одежды в судебно-медицинской практике. – Москва, 1965.
14. **Медикокриминалистическая идентификация** / Под. ред. Томилина В. В. – Москва, 2001.
15. **Об идентификационных** исследованиях колоторезаных повреждений одежды и ран кожи / Письмо главного судебно-медицинского эксперта Минсдрава РСФСР. – 1989. Но. 754/04–01.
16. **Сегай М. Я., Стринжа В. К.** Судебная экспертиза материальных следов-отображений. – Киев, 1997.

***Influence of Complex Bodily Injuries and Damages of Clothing on the Investigation
in order to Identify the Instrument***

Doctoral Candidate Jurgita Varnaitė

Law University of Lithuania

Ramunė Sitenė

Law University of Lithuania, Institute of Forensic Medicine

SUMMARY

In accordance with the interdepartmental division in the laboratory of criminology of Institute of Forensic Medicine which naturally have formed many years ago, the mechanical damages of clothing are investigated in the event of the injured person is dead and the bodily injuries are investigated along with the damages of clothing. The methods of investigation of damages of clothing are widely described in the literature concerning forensic medicine; the experts of forensic medicine are prepared to investigate the damages of clothing. In the laboratory practice the experts of forensic medicine have been investigating both the bodily injuries and damages of clothing for a long time.

So there is a possibility to assess the complex influence of attributes left by the instruments and influence of analysis on the comparative and identification investigation, to compare the possibilities of fixation of features reflecting the properties of instruments in clothing and wounds on skin surface.

The article contains the data of analysis performed at the laboratory during 3 years. They show that the morphological features reflecting the constructional properties of instrument that fix on the bodily injuries in most cases are more informative and much more suitable for comparative investigation and identification of instrument (rather than the features reflecting group properties of the instrument fixed in the damages of clothing). There is a distinguished group of cases when the value of properties fixed in the damages of clothing was equal to the properties fixed on the bodily injuries. In certain cases the investigation of damage of clothing provided the extra information about the instrument that played the crucial role in judgement about the properties of instrument with the help of which the bodily injuries and damages of clothing were made.

According to our opinion the complex investigation of damage of clothing and bodily injuries is much more valuable and more comprehensive since it is based on the assessment of entirety of features of damage of clothing and bodily injuries.